

Code of Criminal Procedure Video 01 E part11

Marathi

क्रिमिनल प्रक्रिया सहिते चा प्राथमिक तर्तुदिन चे सविस्तर स्पष्टिकरण प्रत्महराष्टर नागरी न्यायधीश कनिष्ठस्तर आनी प्रथम श्रेणी न्यायदंड अधिकारी पूर्वप्रिक्षे साथी क्रिमिनल प्रक्रिया संहिता 1973 गुण्यांचा चवक्षी कपास आनी खटल्यां साथी प्रक्रियात्मक नियम निर्धारित करते गुण्यारी न्यायाल्यांचे अधिकारक्षेत्र कलम 177-199 आनी खटल्यांची सुर्वात कलम 199-199 हे न्यायिक सेवा परिक्षे साथी महत्वाचे विशय आहेत एक गुण्यारी न्यायाल्यांचे चवक्षी आनी खटल्यांवरिल अधिकारक्षेत्र कलम 177-199 आक अधिकारक्षेत्राचे सामान्य नियम कलम 177-178 कलम 177 सामान्यत अह खटला चालवनेचे ठिकान गुण्याची चवक्षी आनी खटला त्या न्यायाल्याच चालवना जाईल, जा न्यायाल्याचा स्थानिक अधिकारक्षेत्राच गुन्ह घडला आहे। उदाहरण, जर मुम्बईत गुन्ह जाला असेल, तर त्याची सुनावनी मुम्बईचा न्यायाल्याथ होई। कलमा 178 विशिष्ट परिस्थितितिल् अधिकारक्षेत्र जर गुन्ह घडलाचे ठिकान निश्चित नसेल, तर खटला खालील ठीकानी चालवना जाऊशक्तो, जिथे गुन्ह घडलाचे संकेत मेतार, जिथे गुन्हाचे परिणाम दिसून येतार। उदाहरण जर दिली हुन ओन्लाइन फस्वनुक, साइबर क्राइम केली गेली आणि त्याचा परिणाम कुण्याच जाला, तर दिली आणि पुने दोनी ठीकानी खटला चालूशक्तो। बी विशिष्ट प्रकरणांतिल न्यायालीन अधिकार, कलम 189 ते 181 इंशी। कलम 189 अनेक ठीकानी गुन्हा घडल्याज। जर गुन्हा एका ठीकानी जाला आणि त्याचे परिणाम दूस्या ठीकानी उम्टले, तर खटला दोनी ठीकानी चालवता येतो। उदाहरण जर मुम्बईत एका व्यक्तीचे अफ्ररण, किद्राप्पिंग जाले आणि ती व्यक्ती नाशिक मधे सापडली, तर दोनी ठीकानी खटला चालू शक्तो। कलम 189 सरकारी कर्मचायां वरिल खटले। सरकारी कर्मचारी त्यांचा सेवेद अस्ताना गुणा करत अस्तील, तर गुणा घडलेल्या ठीकानी खटला चालू शक्तो। ते जा ठीकानी कारियरत होते, त्या ठीकानी खटला चालू शक्तो। कलम 181 संपत्ती शी संबंधित गुण है आणि वयक्तिक गुण है। संपत्ती शी संबंधित गुण है। चोरी, ठेफ्ट, जब्री चोरी, रॉबरी, फस्वनुक, एक्स्टोर्शन, मालमत्ता अपहार, क्रिमिनल मिसप्रोप्रियेशन, जा ठीकानी गुणा जाला त्या न्यायाल्यात खटला चालावला जातो। वयक्तिक गुण है। अपहरण, किडनाप पिंग, आनी तस्करी, अब्दुख्खन, जा ठीकानी पीडित व्यक्तिला धरून ठेवले गेले, तिथे खटला चालावला जाओ सकतो। सी विशेष परिस्थितीतिल न्यायालीन अधिकार, कलम 182-184. कलम 182, फसवनोक, आर्थिक गुन्हे आनी बदामी संबंधी खटले. फसवनोक, चितिंग, जा ठीकानी फसवनोकीचे कृत्य जाले किम्मा जिथे पीडित व्यक्तिला नुक्सान जाले, त्या ठीकानी खटला चालू शक्तो। मुम्बईतील एकादी व्यक्ती बेंगवरू मद्रून उन्लाइन फसवनोकी स्वली पढली, तर दोनी ठीकानी खटला चालू शक्तो। कलम 183, प्रवासा द्रम्यान घडलेले गुन्हे.

जर गुन्हा प्रवासा द्रम्यान, ट्रेन, फ्लाइट, शिप, घडला, तर खटला त्या कौन त्याही ठीकानी चालूता येतो, जिथे वाहन ठामले असेल। कलम 184, भारता बाहर भारतिय नागरिकानी केलेले गुन्हे. जर भारतिय नागरिकाने परदेशाथ गुन्हा केला असेल, तर तो भारतिय न्यायाल्याच चालवला जाऊशक्तो, परन्तु केंद्र

सरकारची मनजूरी आवश्यक आहे.

क्रिमिनल प्रक्रिया संहिता - न्यायालयीन अधिकार आणि खटल्यांचे ठिकाण

क्रिमिनल प्रक्रिया संहिता, 1973 गुन्हांची चौकशी आणि खटल्यांसाठी न्यायालयीन प्रक्रिया व अधिकारक्षेत्र निश्चित करते.

महत्त्वाचे कलम आणि त्यांचा उपयोग

1. कलम 177-178:

- **कलम 177:** गुन्हाची चौकशी आणि खटला त्या न्यायालयात चालवला जातो, ज्या ठिकाणी गुन्हा घडला आहे.
- **कलम 178:** जर गुन्हा घडलेले ठिकाण निश्चित नसेल, तर खटला ज्या ठिकाणी गुन्हाचे परिणाम दिसतात तिथेही चालवला जाऊ शकतो.

2. कलम 179-181:

- **कलम 179:** जर गुन्हा एका ठिकाणी सुरू होऊन दुसऱ्या ठिकाणी त्याचा परिणाम झाला, तर दोन्ही ठिकाणी खटला चालवला जाऊ शकतो.
- **कलम 181:** संपत्तीशी संबंधित गुन्हे जसे चोरी, जबरी चोरी, फसवणूक ज्या ठिकाणी घडले त्या न्यायालयात चालतात.

3. कलम 182-184:

- **कलम 182:** आर्थिक फसवणूक आणि बदनामीशी संबंधित खटले त्या ठिकाणी चालतात, जिथे फसवणुकीचा परिणाम झाला आहे.
- **कलम 183:** जर गुन्हा प्रवासादरम्यान (ट्रेन, फ्लाइट, जहाज) घडला असेल, तर वाहन ज्या ठिकाणी थांबले असेल, तिथे खटला चालवता येतो.
- **कलम 184:** जर भारतीय नागरिकाने परदेशात गुन्हा केला असेल, तर तो भारतीय न्यायालयात चालवता येऊ शकतो, परंतु केंद्र सरकारची परवानगी आवश्यक आहे.

प्रश्नमंजुषा (MCQ)

प्रश्न 1: कलम 177 नुसार गुन्हाचा खटला कोणत्या ठिकाणी चालतो?

- ☒ A) ज्या ठिकाणी गुन्हा घडला आहे
- ☐ B) फक्त उच्च न्यायालयात
- ☐ C) फक्त सुप्रीम कोर्टात
- ☐ D) ज्या ठिकाणी आरोपीला अटक झाली

प्रश्न 2: कलम 183 नुसार प्रवासादरम्यान गुन्हा घडल्यास खटला कोणत्या ठिकाणी चालू शकतो?

- ☒ A) वाहन जिथे थांबले असेल त्या ठिकाणी
- ☐ B) फक्त ज्या ठिकाणी प्रवास सुरू झाला तिथे
- ☐ C) फक्त आरोपी राहत असलेल्या ठिकाणी
- ☐ D) केवळ दिल्ली उच्च न्यायालयात

प्रश्न 3: कलम 184 नुसार भारतीय नागरिकाने परदेशात गुन्हा केला तर कोणती अट लागू आहे?

- ☒ A) केंद्र सरकारची परवानगी आवश्यक आहे
- ☐ B) फक्त आरोपीच्या इच्छेनुसार खटला चालेल
- ☐ C) केवळ स्थानिक पोलीस ठरवतील
- ☐ D) भारतात खटला चालवता येत नाही

प्रश्न 4: कलम 182 नुसार आर्थिक फसवणुकीचा खटला कोणत्या ठिकाणी चालतो?

- ☒ A) जिथे फसवणूक घडली किंवा परिणाम झाला
- ☐ B) केवळ आरोपीच्या राहत्या ठिकाणी
- ☐ C) फक्त उच्च न्यायालयात
- ☐ D) न्यायालयात खटला चालवता येत नाही